

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie dotyczącej sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] w stanie spoczynku X. Y.,
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 14
lipca 2026 roku, oświadczenia SSN Jacka Widła o podstawie jego wyłączenia od
rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZB 54/26
na podstawie art. 42 § 1 k.p.k w zw. z art. 128 u.s.p.

postanowił:

wyłączyć SSN Jacka Widła od udziału w rozpoznaniu sprawy o
sygn. akt I ZB 54/26.

UZASADNIENIE

W dniu 16 czerwca 2026 r. SSN Jacek Widło złożył oświadczenie
zawierające sygnalizację zaistnienia podstawy jego wyłączenia w sprawie o sygn.
akt I ZB 54/26.

Argumentując powyższe SSN Jacek Widło wskazał, iż sprawa o sygn. akt I
ZB 54/26 dotyczy wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i
bezstronności przez SSN Marka Siwka, z którym łączy go relacja koleżeńska,
wobec czego - w ocenie Autora oświadczenia - rozpoznawanie przez niego sprawy
dotyczącej wskazanego sędziego „mogło by być odebrane jako naruszające z tego
powodu standardy bezstronności”. Nadto SSN Jacek Widło podkreślił, że wniosek
dotyczy zarzutu niewłaściwej obsady sądu, w składzie którego bierze udział sędzia
powołany na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej nowelą

ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 r., wobec czego podniesione we wniosku okoliczności, wyłącznie w zakresie podstawy prawnej i trybu powołania, w analogiczny sposób dotyczą jego osoby jako sędziego, co oznacza, że w odbiorze obiektywnym a także subiektywnym składającego wniosek, mogą powstać wątpliwości co do jego bezstronności i orzekałby jako „sędzia we własnej sprawie”. Kolejno nadmieniono, że sposób powołania Autora oświadczenia na urząd sędziego, pierwotnie do Izby Kontroli Nadzwyczajnej powoduje, że sąd w składzie którego jest powołany, może nie być uznany za sąd ustanowiony na podstawie ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C- 718/21). W przekonaniu SSN Jacka Widła, świetle wyroku TSUE z 4 września 2025, C-225/22, sprawa w której został wyznaczony do składu, ze względu sposób powołania w analogicznych okolicznościach do IKN i SP Sądu Najwyższego może skutkować, że wydane orzeczenie będzie uznane za „niebyłe”. Oświadczający SNN Jacek Widło wskazał następnie, że wniosek złożono z uwagi na treść wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z 8. 11. 2021, (Dolińska-Ficek, Ozimek, 49868/19 i 57511/19) z którego wynika, że orzeczenie wydane przez Sąd, w skład którego uczestniczy sędzia powołany na urząd sędziego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), narusza standard z art. 6 Konwencji (sądu ustanowionego ustawą), co powoduje ryzyko traktowania orzeczenia wydanego w takiej sytuacji jak w warunkach nieważności postępowania jak i prowadzący do powstawania roszczeń odszkodowawczych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analiza okoliczności przytoczonych w oświadczeniu SSN Jacka Widła wykazała, iż stanowią one wystarczającą przesłankę do wyłączenia go od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 54/26.

Na wstępie wskazać należy, iż żądanie sędziego nie stanowi wniosku o jego wyłączenie w sensie ścisłym, gdyż kodeks postępowania karnego czynności te

określa odmiennie. Powyższe rozumieć należy bowiem jako oświadczenie wiedzy o podstawie wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego*. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021). Sędzia wyznaczony do udziału w rozpoznaniu sprawy powinien bowiem powiadomić o okoliczności, która mogłaby uzasadniać jego wyłączenie na wniosek strony i stanowić podstawę ewentualnego zarzutu dotyczącego braku bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy. Ostateczna ocena i rozważenie konkretnej okoliczności za uzasadnioną podstawę wyłączenia nie należy jednak do informującego o jej zaistnieniu sędziego, lecz do weryfikującego jego oświadczenie sądu, który w trybie określonym w przepisie art. 42 k.p.k. dokonuje obiektywnej kontroli zasadności żądania sędziego w konkretnym układzie faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2011 roku, sygn. akt V KK 386/10, LEX nr 846185, wyrok Sądu Najwyższego z 29 lutego 2016 roku, sygn. akt SNO 82/15, LEX nr 2023791). Automatyczne wyłączenie od udziału w sprawie następuje natomiast jedynie w sytuacji wystąpienia okoliczności określonych w art. 40 k.p.k.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się, że bezstronność sędziego w realiach danej sprawy powinna zostać rozważona zgodnie z kryterium subiektywnym, czyli na podstawie osobistych przekonań poszczególnego sędziego w danej sprawie, oraz zgodnie z kryterium obiektywnym, czyli w drodze ustalenia, czy sędzia daje wystarczające gwarancje, by wykluczyć jakąkolwiek uprawnioną wątpliwość w tej mierze (zob. wyrok ETPCZ z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie *Sigurdsson* przeciwko Islandii – skarga nr 39731/98). W odniesieniu do kryterium subiektywnego należy domniemywać osobistą bezstronność sędziego do czasu wskazania dowodu przeciwnego. Na podstawie kryterium obiektywnego trzeba rozstrzygnąć, czy obok zachowania samego sędziego, istnieją dające się ustalić okoliczności mogące podać w wątpliwość jego bezstronność. W tej mierze nawet pozory mogą mieć pewne znaczenie. Chodzi tu o zaufanie, które muszą wzbudzać sądy w demokratycznym społeczeństwie oraz przede wszystkim u stron postępowania.

W związku z tym każdy sędzia, w stosunku do którego istnieje uprawniony powód, by obawiać się braku bezstronności z jego strony, musi zostać wyłączoney.

Składający oświadczenie podstawę do wyłączenia od orzekania upatrywał w łączącej go z SSN Markiem Siwkiem relacji koleżeńskiej oraz okolicznościach, iż wniosek będący przedmiotem rozpoznania w sprawie I ZB 54/26 dotyczy w analogiczny sposób jego osoby jako sędziego, przy czym sposób powołania Autora oświadczenia na urząd sędziego powoduje, że sąd w składzie z jego udziałem, może nie być uznany za sąd ustanowiony na podstawie ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych, a wydane orzeczenie będzie uznane za „niebyłe”. Oświadczający wskazał następnie, że wniosek złożono z uwagi na treść wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z 8.11.2021, (Dolińska-Ficek, Ozimek, 49868/19 i 57511/19) z którego wynika, że orzeczenie wydane przez Sąd, w skład którego uczestniczył sędzia powołany na urząd sędziego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), narusza standard z art. 6 Konwencji (sądu ustanowionego ustawą), co powoduje ryzyko traktowania orzeczenia wydanego w takiej sytuacji jak w warunkach nieważności postępowania jak i prowadzący do powstawania roszczeń odszkodowawczych.

W odniesieniu do pierwszej z podnoszonych przez oświadczającego okoliczności wskazać należy, iż relacje stricte zawodowe zasadniczo nie stanowią podstawy do wyłączenia sędziego, a powyższą mogą stanowić dopiero wówczas gdy relacja ma charakter osobistej znajomości, „opartej na uczuciu przyjaźni lub na odwrót – wrogości lub niechęci – albo łączności lub rozbieżności interesów” (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Art. 1–424, wyd. VII, Warszawa 2024, art. 41). Sygnalizowana zatem przez SSN Jacka Widła okoliczność w postaci relacji o charakterze koleżeńskim może rodzić w oczach opinii publicznej wątpliwość co do tego, czy rozstrzygnięcie sprawy o sygn. akt I ZB 54/26, będzie dokonywane w warunkach zapewniających bezstronność i obiektywizm ocen. Takiej sytuacji należy unikać. Powyższą ocenę wspiera nadto fakt, iż obawa istnienia

wewnętrznej stronniczości została sformułowana przez składającego oświadczenie sędziego. Godzi się przy tym zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. akt. SK 19/02, OTK ZU 2004, nr 7/A, poz. 67, stwierdził, że instytucja wyłączenia sędziego w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności.

Sąd Najwyższy podziela również zasadność formułowanego żądania w zakresie trzeciej i czwartej z powoływanych okoliczności, gdyż zaprezentowane przez oświadczonego zapatrywania prawne, w sposób jednoznaczny i nie pozostawiający żadnych wątpliwości ujawniają pogląd sędziego w kwestii spełniania standardów niezawisłości i bezstronności sędziów Sądu Najwyższego, powołanych na to stanowisko po rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przy zastosowaniu art. 9a u.k.r.s. W tej samej natomiast kwestii miał wypowiedzieć się Sąd Najwyższy w składzie z jego udziałem i dokonać rozstrzygnięcia dotyczącego testu niezawisłości i bezstronności w sprawie I ZB 54/26, który na obecnie zajmowane stanowisko został powołany we wskazanej procedurze. Wskazywane przez oświadczonego okoliczności związane z jego subiektywnym, wewnętrznym przekonaniem o braku możliwości orzekania, mogą zatem wpłynąć na obiektywizm w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 54/26.

Na aprobatę nie zasługiwała natomiast druga z powoływanych okoliczności, prowadząca się do twierdzenia, iż Autor oświadczenia miałby rozstrzygać „we własnej sprawie”. Podkreślenia wymaga bowiem, iż „prawo i obowiązek orzekania sędziego obejmuje każdą kwestię natury prawnej i z powodu takiej kwestii, która byłaby przedmiotem orzekania, nie sposób skutecznie żądać wyłączenia sędziego. Przeciwnie stanowisko prowadzi ad absurdum, gdyż oczywiste jest, że przedmiotem określonego wniosku mogłaby być kwestia ustrojowa dotycząca każdego sędziego, niezależnie od czasu i trybu powołania. W takiej sytuacji jak wskazana, dzieląc stanowisko wnioskodawcy nie istniałby sąd, który mógłby kwestię tę skutecznie rozważyć i rozstrzygnąć” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19, LEX nr 3614518).

W zaistniałej zatem sytuacji procesowej, także w odbiorze społecznym, jak i postronnego obiektywnego obserwatora obiektywizm i bezstronność sędziego SN może wzbudzić uzasadnione zastrzeżenia. Tym samym zasadnym jest przyjęcie, że sygnalizowane przez autora oświadczenia okoliczności są tego rodzaju, że mogą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności.

Zważając na powyższy układ sytuacyjny, obiektywnie mogący rzutować na bezstronność i niezawisłość sędziowską, koniecznym jest zatem wyłączenie SSN Jacka Widła od rozpoznania sprawy prowadzonej pod sygn. akt I ZB 54/26.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[M. T.]